

**EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT**

**PROGRAMA
PENTRU**

**RELIGIE EVANGHELICĂ C.A.
(RELIGIE EVANGHELICĂ CONFESIUNEA
AUGUSTANĂ)**

**- București -
2020**

A. Notă de prezentare

Prezenta programă se adresează profesorilor care susțin examenul național de definitivare în învățământul preuniversitar în specializarea *Religie Evanghelică C.A.*. Conținutul și structura programei sunt elaborate în așa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de abordarea curriculară sistemică în realizarea procesului educațional. Programa este elaborată în acord cu programele școlare în vigoare din învățământul preuniversitar pentru disciplina religie. Competențele și conținuturile din programă sunt proiectate în conformitate cu abordarea curriculară sistemică în realizarea activităților didactice, specifice disciplinei.

Absolvenții facultăților de profil și profesorii care susțin examenul la disciplina *Religie Evanghelică C.A.* pot predă în învățământul preuniversitar disciplina *Religie Evanghelică C.A.* și *Discipline Teologice de Specialitate*, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Programa a fost structurată astfel încât să abordeze conținuturi ale disciplinei de specialitate din următoarele domenii teologice: *Teologie Biblică, Teologie Sistematică, Istoria Bisericii*, precum și din domeniul *Didacticii disciplinei și a metodicii predării Religiei*.

Aspectele fundamentale vizate prin prezenta programă operaționalizează profilul absolventului de învățământ secundar superior, filiera teologică, urmărind:

- cunoașterea conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția predării disciplinei *Religie Evanghelică C.A.* precum și a *Didacticii disciplinei și a metodicii predării Religiei*;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare necesare realizării actului educațional.

B. Competențe specifice profesorului de religie

Programa vizează, pe lângă conținuturile științifice și cele de *didactică a disciplinei și a metodicii predării religiei*, anumite competențe specifice profesorului de *Religie Evanghelică C.A.*, competențe pe care acesta trebuie să și le dezvolte și probeze pe parcursul desfășurării activității didactice. Într-o formulare sintetică, aceste competențe sunt:

- operarea cu adevărurile fundamentale de credință și cu elementele de didactică și de metodică a predării religiei, într-o varietate de contexte educaționale;
- organizarea situațiilor de învățare și a celor educaționale, în general, în conformitate cu valorile morale și spirituale specifice disciplinei Religie;
- aplicarea principalelor documente școlare reglatoare în vigoare – planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examene naționale – în conformitate cu specificul acestora și al contextului educațional;
- proiectarea activității didactice prin valorificarea conexiunilor logice dintre elementele din structura planurilor-cadru de învățământ (de ex.: relațiile dintre disciplinele din aria curriculară Om și societate) și a celor din structura programelor școlare (de ex.: relația dintre competențele specifice, conținuturile învățării, exemplele de activități de învățare, evaluarea rezultatelor învățării elevilor)
- organizarea procesului didactic, valorificând elementele de proiectare, specificul contextului, precum și strategiile didactice orientate spre obținerea unui climat educativ stimulat și eficient
- evaluarea rezultatelor învățării elevilor, prin utilizarea de strategii și instrumente de evaluare adecvate documentelor curriculare în vigoare;
- adecvarea demersurilor didactice la particularitățile de vârstă și la specificul dezvoltării cognitiv-afective a elevilor;
- valorificarea în demersul didactic a relațiilor trans-, inter-, intra- și multidisciplinar;
- comunicarea didactică empatică și eficientă, în contextul activităților specifice disciplinei Religie.

C. Tematica la disciplina de specialitate

Domenii teologice:

1. *Teologie Biblică,*
2. *Teologie Sistematică*
3. *Istoria Bisericii*

D. Tematica pentru didactica disciplinei și metodica predării Religiei

C. 1. TEOLOGIE BIBLICA

1. Creația după Vechiul Testament
2. Exodul din perspectiva istorică și recepția tematicii exodului în Vechiul Testament
3. Înfațișarea și numele lui Dumnezeu în Vechiul Testament
4. Critica socială și a cultului în profeția preexilică
5. Plângere și laudă în curtea psalmilor
6. Hristologia lui Ioan
7. Sfânta împartășanie după Noul Testament
8. Ecclesiologia după apostolul Pavel
9. Soteriologia după apostolul Pavel

Bibliografie

1. Horst Dieter Preuß: Theologie des alten Testaments, Band 1+2, Stuttgart: Kohlhammer 1991/1992
2. Antonius H.J. Gunneweg: Biblische Theologie des Alten Testaments. Eine Religionsgeschichte Israels in biblisch-theologischer Sicht, Stuttgart: Kohlhammer 1993
3. Herbert Donner: Geschichte des Volkes Israel und seiner Nachbarn in Grundzügen, Band 1+2 ATD Ergänzungsreihe 4, Göttingen: Vandenhoeck&Ruprecht 1984/1986
4. Erich Zenger u.a.: Einleitung in das Alte Testament, Stuttgart: Kohlhammer 1995
5. Hans Joachim Kraus: Theologie der Psalmen
6. Jürgen Roloff: Die Kirche im Neuen Testament, NTD Ergänzungsreihe 10, Göttingen: Vandenhoeck&Ruprecht 1993
7. Ferdinand Hahn: Theologie des Neuen Testaments, Band 1+2, Tübingen: J.C.B. Mohr (Paul Siebeck) 2002
8. Joachim Gnilka: Neutestamentliche Theologie. Ein Überblick, Die Neue Echter Bibel Ergänzungsband 1, Würzburg: Echter 1989
9. Martin Karrer: Jesus im Neuen Testament, NTD Ergänzungsreihe 11, Göttingen: Vandenhoeck&Ruprecht 1998

C. 2. TEOLOGIE SISTEMATICA

1. Izvoarele dogmaticii (Scriptura și Tradiția; Revelația)
2. Confessio Augustana (istorie și conținut)
3. Isus Hristos (esențe hristologice)
4. Păcat și îndreptățire
5. Învățătura despre creație; relația între credința în/despre creație și știința naturii; ecologia în perspectiva teologică
6. Învățătura despre Dumnezeu și Sf. Treime
7. Ecclesiologie și sacrameinte
8. Antropologie (tradiția creștină și problematica modernă)
9. Etica greacă clasică (în mod particular Aristotel)
10. Etica lui Luther
11. Etica lui Kant
12. Etica medicinei și bioetica
13. Liberalismul și utilitarismul; esența eticii economice

Bibliografie

1. Leif Grane, Die Confessio Augustana, Göttingen 5.Aufl. 1996 (UTB 1400)
2. Rainer Lachmann / Gottfried Adam / Werner H. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe. Biblisch – systematisch – didaktisch, Göttingen 2.Aufl. 2004 (Theologie für Lehrerinnen und Lehrer, Band 1)
3. Rochus Leonhardt, Grundinformation Dogmatik, Göttingen 2001 (UTB 2214)
4. Svend Andersen, Einführung in die Ethik, Berlin 2000 (oder 2.Aufl. 2005)
5. Ulrich H.J. Körtner, Evangelische Sozialethik, Göttingen 1999 (UTB 2107)

C. 3. ISTORIA BISERICII

1. Biserica primară și răspândirea cuvântului lui Dumnezeu în Imperiul Roman. Dezvoltarea gândirii și vieții creștine în contextul politic, filosofic și religios din primele secole.
2. Epoca patristică: Sf. Ireneu, Sf. Martin, Sf. Nicolae, Sf. Augustinus.
3. Primele patru Sinoade ecumenice și rolul lor în dezvoltarea crezului.
4. Schisma din 1054. Cauzele politice, culturale și religioase. Încercări de unire a Bisericilor din Răsărit și Apus. Unirea de la Lyon (1274). Conciliul de la Ferrara – Florența (1438-1439). Perspective și probleme ecumenice.
5. Reforma protestantă, reforma catolică și contrareforma (Luther, Melanchthon, Zwingli, Calvin, Honterus, Hebler, conciliul tridentin).
6. Influențele disputei despre împărțășanie în Transilvania (secolul al 16-lea).
7. Ortodoxia protestantă în Europa și Transilvania (secolul al 17-lea).
8. Pietismul și iluminismul (Spener, Francke, Zinzendorf, Ziegenbalg, Brukenthal).
9. Confesionalizarea și liberalismul protestant.
10. Acomodare și rezistență - Biserica în secolul al 20-lea.
11. Mișcarea ecumenică și catolicismul roman (secolul al 19-lea până în prezent).
12. Profilul creștin în lumea secularizată.

Bibliografie

1. Berthold Altaner / Alfred Stuiber, Patrologie. Leben, Schriften und Lehre der Kirchenväter, Freiburg / Basel / Wien, 1978 / 1993.
2. Eberhard Bethge, Dietrich Bonhoeffer. Eine Biographie, Gütersloh 8. Aufl., 1994.
3. Hans-Dieter Döpmann, Die Orthodoxen Kirchen, Berlin, 1991.
4. Karl Heussi, Kompendium der Kirchengeschichte, Tübingen 16. Aufl., 1981.
5. Hubert Kirchner, Das Papsttum und der deutsche Katholizismus 1870-1958, Leipzig, 1992.
6. Otto Hermann Pesch, Das Zweite Vatikanische Konzil. Vorgeschichte. Verlauf – Ergebnisse. Nachgeschichte, Würzburg 2. Aufl., 1994.
7. Karl Reinerth, Die Gründung der Evangelischen Kirchen in Siebenbürgen, Köln / Wien, 1979.
8. Harald Roth, Kleine Geschichte Siebenbürgens, Köln / Weimar / Wien, 1996.

Notă: *Bibliografia pentru disciplinele de specialitate include manualele de Religie Evanghelică C.A. cuprinse în Catalogul manualelor școlare valabile în învățământul preuniversitar, în anul școlar în care se susține examenul.*

D. TEMATICA PENTRU DIDACTICA DISCIPLINEI ȘI METODICA PREDĂRII RELIGIEI

I. Religia ca disciplină de învățământ

1. Educația religioasă și finalitățile acesteia
2. Baza legislativă a predării religiei în școală

II. Dimensiunea educativ-formativă a predării religiei în școală.

III. Proiectarea, organizarea și desfășurarea activității didactice

1. Componentele curriculumului național: planuri-cadru (trunchi comun, curriculum diferențiat, curriculum la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală), programe școlare, manuale școlare, auxiliare curriculare; alți termeni de referință ai curriculumului național: arii curriculare, discipline, module
2. Proiectarea curriculumului la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală de tipul: aprofundare/ extindere/ opțional ca disciplină nouă; modalități de analiză a nevoilor specifice ale elevilor, modalități de selectare a CDS, modalități de dezvoltare a unei programe de CDS, exemple posibile pentru domeniul educației religioase
3. Competențele predării-învățării-evaluării la disciplina religie. Competențe generale, competențe specifice. Operaționalizarea competențelor
4. Programa școlară: structura programei școlare, utilizarea programei în proiectarea și realizarea activităților didactice; relația dintre programa școlară și manualul școlar
5. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare, proiectarea de activități de învățare intra-, inter- și transdisciplinare
6. Lecția. Tipuri de lecție

IV. Principiile didactice generale. Principii didactice specifice predării religiei: principiul hristologic și principiul eclesiologic

V. Strategii didactice utilizate în procesul de predare-învățare-evaluare

1. Metode didactice: clasificare, caracterizare, metode de comunicare și asimilare a cunoștințelor/ metode de cunoaștere a realității religioase / metode fundamentate pe acțiune / metode moderne de predare – învățare / utilizarea metodelor centrate pe elev/ tehnicilor de învățare prin cooperare
2. Forme de organizare a activității didactice: caracterizare, clasificare
3. Forme de activitate extrașcolară specifice disciplinei religie și proiectarea acestora: cateheza, serbarea religioasă, vizitele și pelerinajele, expozițiile, cercurile pe disciplină, participarea la slujbele religioase
4. Mijloacele de învățământ utilizate în activitatea didactică: caracterizare, funcții, clasificare
5. Mijloace de învățământ specifice disciplinei religie: textul biblic, literatura religioasă, icoana, portretul, harta, mijloacele audio- vizuale, calculatorul etc
6. Utilizarea tehnologiei informației și comunicării, a platformelor educaționale și a softurilor în construirea unor medii active de instruire. Exemplificări pentru ora de religie

VI. Evaluarea procesului instructiv-educativ

1. Evaluarea de proces: obiective, caracterizare, funcții, tipologie. Specificul evaluării la ora de religie.
2. Metode de evaluare: caracterizare, tipologie.
3. Instrumente de evaluare: caracterizare, calități (validitate, fidelitate, obiectivitate și aplicabilitate).
4. Tipologia itemilor: definiție, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalități de evaluare și de notare.
5. Elaborarea probelor scrise: proiectarea testului docimologic, matricea de specificații.
6. Metode și instrumente complementare de evaluare (referatul, proiectul, portofoliul, autoevaluarea, investigația, observarea sistematică a activității și comportamentului elevului).

VII. Consilierea și îndrumarea spirituală în cadrul educației religioase.

Notă: Bibliografia pentru *didactica disciplinei de specialitate* include *planurile-cadru* și *programele școlare* pentru disciplina *religie* valabile în anul școlar în care se susține examenul, disponibile pe site-ul <http://programe.ise.ro/Actuale/Programeinvigoare.aspx>

Bibliografie

1. BOLOCAN, Carmen-Maria, *Catehetica și Didactica Religiei. Interferențe și deosebiri*, Performantica, Iași, 2005
2. CUCOȘ, Constantin, *Educația religioasă. Repere teoretice și metodice*, Polirom Iași 1999
3. TIMIȘ, Vasile, *Religia în școală. Valențe eclesiale, educaționale și sociale*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004
4. PANOSCHI, Mihaela; LIȚOIU, Nicoleta; Pr. IORDĂCHESCU Nicolae, *Ghid de evaluare, Religie*, Aramis, București, 2001
5. ȘEBU, S., OPRÎȘ, M., OPRÎȘ, D., *Metodica predării religiei*, Ed. a II-a, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2017;
6. TIMIȘ, Vasile, *Evaluarea - factor de reglare și optimizare a educației religioase*, Renașterea, Cluj-Napoca, 2003
7. BOCOȘ, Mușata, *Instruire interactivă*, Polirom, 2013
8. CIOLAN, L., 2008, *Învățarea integrată-fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Editura Polirom, Iași
9. CRISTEA, Sorin, *Dicționar de termeni pedagogici*, E.D.P., București, 1998
10. CUCOȘ, Constantin, *Pedagogie generală*, Ed. Polirom, Iași, 2000
11. PETRESCU, P., POP, V., 2007, *Transdisciplinaritatea – o nouă abordare a situațiilor de învățare*, Editura Didactică și Pedagogică, București
12. STOICA, Adrian (coord.), 2001, *Evaluarea curentă și examenele*, ProGnosis, București
13. CERGHIT, Ioan, *Metode de învățământ*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1980
14. Programul național de dezvoltare a competențelor de evaluare ale cadrelor didactice (DeCeE), CNCEIP, Editura Euro Standard, București, 2008.
15. GUDJONS, Herbert / TRAUB, Silke, *Pädagogisches Grundwissen [Cunoștințe pedagogice de bază]*, Ed. a XII-a, Ed. UTB, Bad Heilbrunn 2016.
16. KUNSTMANN, Joachim, *Religionspädagogik [Pedagogia religiei]*, Ed. a II-a, Ed. UTB, Tübingen, 2010.
17. NIEHL, Franz W. / THÖMMES, Arthur, *212 Methoden für den Religionsunterricht [212 Metode pentru orele de religie]*, Ed. Kösel, München, 2014.
18. ROTHGANGEL, Martin/ ADAM, Gottfried/ LACHMANN, Rainer (Hg.), *Religionspädagogisches Kompendium [Compendiu al pedagogiei religiei]*, Ed. Vandenhoeck&Ruprecht, Göttingen, 2013.